

ROBERT JACKSON BENNETT

CITY OF STAIRS

ROBERTS DŽEKSONS BENETS

KĀPŅU , PILSĒTA

No angļu valodas tulkojis
Vilis Kasims

IZDEVNIECĪBA
PROMETEJS

UDK 821.111(73)-312.4

Be 408

Izdevniecība Prometejs

Robert Jackson Bennett

CITY OF STAIRS

Copyright © 2014 by Robert Jackson Bennett

The moral right of the author has been asserted.

All rights reserved.

Traslation copyright © 2015

Šis darbs ir fikcija. Visas personas, organizācijas un notikumi, kas aprakstīti šai romānā, ir autora iztēles auglis vai izmantotas fiktīvi.

Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu reproducēt, kopēt vai citādi pavairot un izplatīt ir aizliegts bez apgāda rakstiskas atļaujas.

Izdevniecība Prometejs

SIA Prometejs AB, Tilta ielā 20

www.prometejs.lv

No angļu valodas tulkojis *Vilis Kasims*

Redaktore *Maija Džeriņa*

Mākslinieks *Reinis Liepa*

Izdevniecības vadītājs *Andris Bekmanis*

© Izdevums latviešu valodā, Izdevniecība *Prometejs*

ISBN 978-9934-553-01-1

Grāmata iespiesta SIA Jelgavas tipogrāfija

Ešlijai,
kura man palīdz ticēt labākai rītdienai.

Un Olvosa teica viņiem: “Kālab jūs tā darījāt, mani bērni? Kālab debesis ir ietīnušās dūmos? Kālab esat veduši karus tālās zemēs un lējuši asinis svešās vietās?”

Un viņi atbildēja Olvosai: “Tu mūs svētīji kā savus ļaudis, un mēs liksmojām un bijām laimīgi. Taču tad mēs sastapām cilvēkus, kuri nebija Tavi ļaudis un negribēja kļūt par Taviem ļaudīm, un viņi bija stūrgalvīgi un negribēja Tevi pazīt. Viņi sedza ausis Tavām dziesmām un neņēma mutē Tavus vārdus. Tālab mēs triecām viņus pret klintīm un sagrāvām viņu mājas, un izlējām viņu asinis, un izkaisījām viņu pelnus vējā, un tā mums vajadzēja darīt. Jo mēs esam Tavi ļaudis. Mūsu sirdi ir Tava svētība. Mēs esam Tavi, tālab taisnība ir mūsu pusē. Vai tad Tu tā neteici?”

Un Olvosa klusēja.

— SARKANĀ LOTOSA GRĀMATA,
IV DAĻA, 13.51–13.59

VĒL SLIKTĀKA

“**M**an šķiet, ka jautājumam šeit jābūt,” saka Vasilijs Varaslavs, “par *nodomu*. Apzinot, ka tiesa var nebūt ar mani vienisprātis — šī tiesa savus lēmumus vienmēr ir pieņēmusi, vadoties pēc rīcības sekām, nevis nodoma —, bet jūs taču patiesībā negribat godīgam, pieticīgam uzņēmējam piespriest tādu nopietnu sodu par netīša pārkāpuma izdarīšanu, vai ne? Jo sevišķi tad, ja pārkāpums ir, kā to saka, *abstrakcija*?”

Tiesas zālē atbalsojas klepus, pārtraucot runātāja daudznozīmīgo pauzi. Aiz loga pār Bulikovas pilsētas mūriem pārskrien debesis slidošo mākoņu ēnas.

Gubernatore Turjina Mulagēša apspiež nopūtu un ieskatās pulkstenī. *Ja viņš runās vēl sešas minūtes, viņa nodomā, mums būs jauns rekords.*

“Un jūs esat dzirdējuši liecības no maniem draugiem,” turpina Varaslavs, “maniem kaimiņiem, maniem darbiniekiem, manas ģimenes, maniem... maniem *baņķieriem*. Cilvēkiem, kuri mani pazīst, cilvēkiem, kuriem nav iemesla melot! Viņi jums vēl un vēlreiz ir teikuši, ka viss notikušais ir vien nelāga sakritība!”

Mulagēša pamet skatienu pa labi, kur stiepjas augstais tiesas sols. Prokurors Džindāšs ar raizpilnu seju tur zīmē savas rokas attēlu uz oficiālās Ārlietu ministrijas veidlapas. Savukārt no viņas pa kreisi sēdošais vecākais diplomāts Troonji ar neslēptu interesi vēro tiesas zāles pirmajā rindā sēdošu, kuplām miesām apveltītu meiteni. Augstā tiesas sola galā aiz Troonji ir tukša vieta, kuru parasti aizpilda viesprofesors Dr. Efremš Pangjui. Viņš pēdējā laikā aizvien biežāk izvairās no sēžu apmeklēšanas, taču Mulagēšu, godīgi sakot, tas tikai iepriecina: profesora ierašanās šajā sasodītajā valstī viņai jau tāpat ir radījusi gana daudz galvassāpju.

“Tiesai,” saka Varaslavs divreiz uzsitot pa galdau, “ir jāsaprot situācija!”

Man jāatrod kāds cits, domā Mulagēša, kuru sūtīt šurp manā vietā. Taču par to viņa var tikai sapņot: viņas pienākums kā Kontinenta galvaspilsētas Bulikovas polises gubernatorei ir vadīt visas šādas prāvas, lai cik tās būtu sīkas.

“Jūs visi esat to dzirdējuši, un jums ir jāsaprot, ka mans *nodoms* nebija, lai zīme pie veikala durvīm būtu... būtu tāda veida!”

Tiesā sanākušie cilvēki sačukstas, pamanījuši, ka Varaslavs izvairās no bīstamajiem vārdiem. Troonji paglauda bārdu un paliecas uz priekšu, lai labāk redzētu, kā priekšējā rindā sēdošā meitene sakrusto kājas. Džindāšs iekrāso nu jau uzzīmētās rokas nagus. Mulagēša pārļauz skatienu pūlim, domās klasificējot viņu dažādās kaites un slimības: zēns ar krūkiem — rahīts; sieviete ar rētaino seju — bakas; viņa nevar pateikt, kas kaiš stūrī sēdošajam vīrietim, taču ļoti cer, ka viņa ķermeni klāj tikai dubļi. Varaslavs un daži citi salīdzinoši veiksmīgi vietējie var atļauties tekošu ūdeni, tāpēc viņi ir kā piemērs no mēsliem tīru kontinentāļu izskatam: bāli, raupji vaibsti, tumšas acis un vīriešiem arī nekoptas bārdas vilnis. Mulagēša līdz ar citiem saipūriem asi kontrastē ar savu nelielo, slaido augumu, tumsnējo ādas krāsu, salīdzinoši garo degunu un

šauru zodu, turklāt, kā apliecina Troonji muļķīgais lāčādas kažoks, viņi ir daudz labāk pielāgojušies klimatam siltajā Saipūrā, tālu aiz Dienvidu jūrām.

Attāli — *loti* attāli — Mulagēša var saprast Troonji un Džindāša vienaldzību: Kontinents ir stingri, ietiepīgi, izaicinoši atpalikusi teritorija — tik *loti*, ka reizēm pat iespējams aizmirst daudzos nepatīkamos iemeslus, kāpēc Saipūra vispār ir tērējusi laiku, okupējot šo nožēlojamo valsti. (*Bet vai mēs patiešām varam sevi saukt par okupētājiem, domā Mulagēša, ja esam šeit bijuši jau gandrīz septiņdesmit piecus gadus? Kad mēs beidzot pacelsimies līdz iedzīvotāju vārdam?*) Ja Mulagēša tepat uz vietas visiem tiesas zālē sanākušajiem cilvēkiem piedāvātu naudu, sakot: “Te būs viss vajadzīgais, lai jūs nopirktu sev nepieciešamās zāles un sagādātu tīru ūdeni!”, kontinentāļi drīzāk iesplautu viņai rokā, nekā pieņemtu kaut pliku grasi.

Mulagēša saprot, kāpēc viņi tur ļaunu prātu uz saipūriem. Lai arī tagad viņi izskatās kā vienkārši skrandaiņi un ubagi, šī pati tauta reiz bija varenākā un bīstamākā no visām pasaules tautām. *Un, protams, viņi to atceras*, Mulagēša domā, redzot, ar kādu neslēptu naidu viņā lūkojas viens no skatītājiem. *Un tāpēc mūs tā ienīst...*

Varaslavs saņem drosmi.

Tūlīt būs, nodomā Mulagēša.

“Tas nekad nav bijis mans *nodoms*,” viņš skaidrā balsī saka, “ievietot izkārtnē atsauci uz dievībām, jebkādām debesu būtnēm vai dieviem!”

Tiesas zāli piepilda klusa čukstu šalkoņa. Ne Mulagēša, ne citi solā sēdošie saipūru ierēdņi tomēr neļaujas tirgotāja dramatiskā paziņojuma ietekmei. “Kā viņi var nezināt,” čukst Džindāšs, “ka katrā Laicīgo lietu reglamenta prāvā notiek viens un tas pats?”

“Klusu,” nošņāc Mulagēša.

Atklātā likuma pārkāpšana Varaslavu iedrošina. “Jā, es... es nevienā brīdī nebiju domājis izrādīt padevību kādai no dievībām! Es pat *neko* nezinu par dievībām, lai kas vai kādas tās būtu bijušas...”

Mulagēša tikai ar pūlēm spēj atturēties no galvas pašūpošanas. Ikviena kontinentālis *kaut ko* zina par dievībām: teikt pretējo būtu kā uzstāt uz neziņu, ka lietus ir slapjš.

“... un tātad es nevarēju zināt, ka izkārtne, ko biju izlīcis pie savas cepurnīcas, diemžēl *netīšām* līdzinājās kādas dievības zīmei!”

Klusums. Mulagēša paceļ skatienu, sapratusi, ka Varaslavs ir pārtraucis runāt. “Vai esat beidzis, Varaslava kungs?” viņa jautā.

Varaslavs brīdi vilcinās. “Jā? Jā. Jā, tā man šķiet, jā.”

“Paldies. Varat sēsties.”

Tagad pieceļas prokurors Džindāšs un iznāk zāles priekšā, parāda lielu fotogrāfiju, kurā redzama ar roku zīmēta izkārtne, uz tās rakstīts: VARASLAVA CEPURES. Zem burtiem ir paliels simbols — taisna līnija, kuras beigās ir sīks, lejup vērsts savijums, pielīdzināts cepures malas kontūrām.

Džindāšs pagriežas uz papēža, lai nostātos ar seju pret skatītājiem. “Vai tā būtu jūsu izkārtne, Varaslava kungs?” Džindāšs vīrieša vārdu izrunā nepareizi. Mulagēša īsti nevar pateikt, vai tas darīts tīšām: kontinentāļu vārdi ir tik ļoti pilni ar -slavs un -ilja, un -ulja, un vēl nezin kādām galotnēm, ka iepazīstināšana ar vietējiem viesībās var būt gandrīz neizpildāms uzdevums cilvēkam, kurš nav šeit dzīvojis tik ilgu gadu kā Mulagēša.

“J-jā,” saka Varaslavs.

“Paldies,” Džindāšs paceļ fotogrāfiju sola, skatītāju un visu klātesošo priekšā. “Lūdzu tiesu ņemt vērā, ka Varaslava kungs ir apstiprinājis, ka šī — jā, *šī* — izkārtne pieder viņam.”

VD Troonji pamāj, it kā būtu ieguvis kādu ļoti vērtīgu atklāsmi. Zālē sanākušie kontinentāļi nervozi sačukstas. Džindāšs pienāk pie sava portfeļa kā iluzionists pirms trika parādīšanas (*Kā man nepatīk, iedomājas Mulagēša, ka uz Bulikovu norīkoja tieši šo sīko, teatrālo kverpli.*) un izņem lielu gravejumu ar izkārtnei līdzīgu simbolu — taisnu līniju ar savijumu galā. Taču šajā gadījumā zīme ir veidota tā, lai izskatītos, ka līnijas ir cieši savijušies vītenī, un rituļa galā pat ir uzplaukušas lapiņas.

Zīmei atklājoties, sanākušie noelšas. Daži sakustas, sākot svētās kustības, taču apraujas, kad saprot, kur viņi atrodas. Arī Varaslavs nodreb.

Troonji nosmīkņā. “Viņš neko nezina par dievībām, tā nu gan...”

“Ja ar mums būtu arī godājama Dr. Efrems Pangjui,” Džindāšs saka un norāda uz tukšo krēslu līdzās Troonji, “nešaubos, ka viņš tūlīt

identificētu šo simbolu kā svēto zīmi, kuru izmantoja dievība... atvainojos, *mirusī* dievība...”

Pūli pāršalc nikna murdoņa; Mulagēša piefiksē, ka Džindāša augstprātība būtu jāatalgo ar pārceļšanu uz kādu saltu, neviesmīlīgu, žurkām pilnu kaktu.

Džindāšs pabeidz: “... saukta par *Ahanasu*. Šī konkrētā zīme, kā uzskatīja kontinentāļi, varēja sniegt lielu vaislību, auglību un spēku. Cepurnieka gadījumā tā liecinātu, lai cik netieši, ka arī viņa cepures dāvātu nēsātājam šīs pašas īpašības. Lai kā Varaslava kungs protestētu, no viņa finanšu daļas pārstāvjiem esam dzirdējuši, ka izkārtnes izvietošana pie veikala ēkas sniedza vērā ņemamu pircēju skaita pieaugumu! Viņa ceturkšņa ieņēmumi pieauga par *divdesmit trijiem procentiem*.” Džindāšs noliek gravējumu un pārada divus pirkstus ar vienu roku un trīs — ar otru. “Divdesmit. Trijiem. Procentiem.”

“Ai, tētiņ,” nosaka Troonji.

Mulagēša apmulsumā aizsedz acis.

“Kā jūs...?” jautā Varaslavs.

“Lūdzu piedošanu, Varaslava kungs,” saka Džindāšs. “Kā saprotu, ir mana kārta. Paldies. Tad es tupināšu. Laicīgo lietu reglamentu jau 1650. gadā pieņēma Saipūras parlaments, aizliedzot *jebkādu* publisku dievību piesaukšanu uz Kontinenta zemes, lai cik netieša tā būtu. Dievības vārda izčukstēšana Kontinentā ir tikpat nepieļaujama kā nokrišana ceļos ielas vidū, izkliedzot lūgšanas. Apsūdzētajam pietiek tikai pieminēt — *jebkādā veidā* — dievību, lai viņš būtu pārkāpis Laicīgo lietu reglamentu un tādējādi nopelnījis sodu. Vērā ņemamais finansiālais ieguvums apliecina, ka Varaslava kungs izlika izkārtni ar iepriekšēju nodomu...”

“Meli!” izsaucas Varaslavs.

“... apzinoties tās dievišķo raksturu. Nav svarīgi, ka dievība, uz kuru zīme atsaucas, ir mirusi, tātad šī zīme nevienam un nekam nevarēja piešķirt it nekādas īpašības. Tās pieminēšana ir notikusi. Tāpēc Varaslava kunga nodarījums liek viņam piespriest sodu,” to teikdams, Džindāšs ielūkojas piezīmēs, “piecpadsmit tūkstošu drekeļu apjomā.”

Pūlis sāk kustēties un sačukstēties, līdz ir dzirdama tikai klusa dunoņa.

“Jūs nevarat... Jūs nedrīkstat...” Varaslavs saka, siekalām šķīstot pār lūpām.

Džindāšs atgriežas savā vietā pie sola. Viņš lepni uzsmaida Mulaģēšai; viņa nopietni apsver iespēju smaīdu izsmērēt ar dūri.

Viņa labprāt atrastu iespēju iztikt bez visas šīs pompozitātes un izrādīšanās. Laicīgo lietu reglamenta lietas tiesa parasti izskata aptuveni reizi piecos mēnešos: LLR pārkāpumu lietas lielākoties tiek nokārtotas ārpus tiesas, apsūdzētajam panākot vienošanos ar Mulagēšas pārstāvniecību. Ļoti, ļoti reti kāds jūtas pietiekami pārliecināts vai paštaisns, lai virzītu lietu līdz tiesai; tādos gadījumos tas vienmēr izvēršas par dramatisku, muļķīgi smieklīgu pasākumu.

Mulagēša pārļaiž skatienu pārpildītajai tiesas zālei; cilvēki pat stāv kājās, it kā šī garlaicīgā pašvaldības prāva būtu sengaidīta teātra izrāde. *Bet viņi šeit nenāk, lai sekotu lietai*, viņa nodomā. Viņa palūkojas uz Dr. Efrema Pangjui tukšo krēslu pie augstā tiesas sola. *Viņi ir atnākuši, lai redzētu cilvēku, kurš man radījis tik daudz problēmu...*

LLR pārkāpumiem nonākot līdz tiesai, lietas gandrīz vienmēr noslēdzas ar apsūdzētā notiesāšanu. Patiesībā Mulagēša spēj atcerēties tikai trīs attaisnotus cilvēkus divās desmitgadēs, kas pavadītas polises gubernatora amatā. *Mēs viņus notiesājam*, viņa domā, *jo likums liek viņus sodīt par sava dzīvesveida piekopošanu.*

Viņa nokāšējas. “Apsūdzība ir beigusī savu uzstāšanos. Varat sākt atspēkojuma runu, Varaslava kungs.”

“Bet... Bet tas nav godīgi!” saka Varaslavs. “Kāpēc jūs drīkstat rādīt *mūsu* simbolus, *mūsu* svētās zīmes, bet mēs to nedrīkstam?”

“Polises gubernatora telpas saskaņā ar likumu ir Saipūras zeme.” Džindāšs norāda uz ēkas sienām. “Tāpēc mēs nepakļaujamies Laicīgo lietu reglamenta jurisdikcijai, kas attiecas tikai uz Kontinentu.”

“Tas ir... Tas ir muļķīgi! Nē, tas nav vienkārši muļķīgi, tas ir... tā ir *ķecerība!*” Viņš pieceļas kājās.

Tiesas zālē iestājas kapa klusums. Visi skatās uz Varaslavu.

Brīnišķīgi, nodomā Mulagēša. Vēl viens protests mums uz kakla.

“Jums nav nekādu tiesību tā rīkoties ar mums,” saka Varaslavs. “Jūs izņemat no mūsu ēkām svēto mākslu, izlaupāt un nodedzināt mūsu bibliotēkas, arestējat cilvēkus par *vārda* piesaukšanu...”

“Mēs šeit neesam,” saka Džindāšs, “lai apspriestu likumus vai vēsturi.”

“Nē, mēs esam! Laicīgo likumu reglaments mums *liedz* mūsu vēsturi! Man... man nekad nav bijis ļauts redzēt zīmi, kuru jūs man parādījāt, tās, tās...”

“Jūsu dievības zīmi,” saka Džindāšs. “Ahanasas.”

Mulagēša redz, kā divi Bulikovas pilsēttēvi — tā šeit sauc ievēlētos pašpārvaldes vadītājus — uzlūko Džindāšu aukstā naidā.

“Jā!” saka Varaslavs. “Man nekas tamlīdzīgs nekad nav ticis ļauts! Un viņa bija *mūsu* dievība! Mūsu!”

Skatītāji atskatās uz tiesas sargiem, it kā gaidītu, ka viņi metīsies uz priekšu un turpat uz vietas sacirtīs Varaslavu gabalos.

“Tas nav īsti atspēkojums, ne tā?” jautā Troonji.

“Un jūs... jūs ļaujāt *tam* vīrietim,” Varaslavs turpina, norādīdams ar pirkstu uz Dr. Efrema Pangjui tukšo krēslu, “nākt mūsu valstī un lasīt mūsu vēsturi, visus mūsu stāstus, visas mūsu leģendas, kuras nezinām pat mēs paši! Kuras mums nav *ļauts* zināt!”

Mulagēša saviebjas. Viņa zināja, ka agrāk vai vēlāk Varaslavs to pieminēs.

Mulagēša labi apzinās, ka vēstures kopainā Saipūras globālā hegemonija ilgst tikai dažas minūtes. Daudzus gadu simteņus pirms Lielā kara tieši Saipūra bija Kontinenta kolonija, kuru, protams, izveidoja un uzraudzīja Kontinenta dievības. Bulikovā gandrīz neviens to nav aizmirsis — vai gan citādi pilsēttēvi pašreizējo lietu kārtību sauktu par “kungu kalpošanu kalpiem”? Protams, tikai klusībā.

Tāpēc tā bija neiedomājama muļķība un nolaidība no Ārlietu ministrijas puses ignorēt šo spriedzi un ļaut godātajam profesoram Pangjui braukt šurp, uz Bulikovu, lai pētītu Kontinenta vēsturi, to vēsturi, kuras apgūšana pašiem kontinentāļiem ir liegta ar likumu. Mulagēša

bija brīdinājusi ministriju, ka tāds lēmums satricinātu visu Bulikovu. Kā viņa arī bija paredzējusi, profesora Pangjui darbošanos Bulikovā nevarēja nosaukt par miera un savstarpējās saprašanās iemiesošanu, lai gan tieši šādas misijas vārdā viņš it kā bija ieradies. Viņai pašai bija nācies cīnīties pret protestiem, draudiem un reiz arī fizisku uzbrukumu, kad kāds nezināms cilvēks meta Dr. Pangjui ar akmeni, taču netīšām trāpīja pa zodu policistam.

“Tas vīrietis,” saka Varaslavs, joprojām rādot uz tukšo krēslu, “aizvaino visu Bulikovu un Kontinentu! Viņš... viņš apliecina pilnīgo nīcējumu, kuru Saipūra jūt pret Kontinentu!”

“Nu, nevajag,” saka Troonji, “tas ir mazliet pārspīlēti, ne tā?”

“Viņš drīkst lasīt rakstus, kas ir liegti citiem!” sauc Varaslavs. “Viņš var lasīt mūsu tēvu, mūsu vectēvu rakstīto!”

“Viņam to ir atļāvusi Ārlietu ministrija,” saka Džindāšs. “Viņa misija šeit ir saistīta ar vēstniecības darbu. Un tai nav nekāda sakara ar jūsu lie—”

“Tas vien, ka jūs uzvarējāt karā, vēl nenozīmē, ka varat darīt, ko vien vēlaties!” viņu pārtrauc Varaslavs. “Un tāpēc vien, ka mēs tajā zaudējam, jūs nedrīkstat atņemt visu, kas mums vērtīgs!”

“Parādi viņiem velnu, Vasilij!” kāds noklīdzas no zāles tālā gala.

Mulagēša piesit ar āmuriņu, zāle nekavējoties apklust.

“Vai es pareizi saprotu, Varaslava kungs,” viņa gurdi nosaka, “ka jūsu atspēkojuma runa ir galā?”

“Es... es noraidu šīs tiesas leģitimitāti!” viņš iebilst aizsmakušā balsī.

“Nesim to vērā. Vecāko diplomāt Troonji, kāds ir jūsu spriedums?”

“Jā. Vainīgs,” saka Troonji. “Nepārprotami vainīgs. Pilnīgi vainīgs.” Skatieni zālē pievēršas Mulagēšai. Varaslavs purina galvu, nedzirdami sakot viņai *nē*.

Man vajag uzsmēķēt, nodomā Mulagēša.

“Varaslava kungs,” viņa saka. “Ja jūs būtu atteicies pacelt šo lietu, kad tika atklāts jūsu pārkāpums, sods būtu krietni maigāks. Taču tā vietā, pretēji šīs tiesas rekomendācijai — un manam *personiskajam padomam* —,

jūs izlēmāt lietu virzīt līdz tiesai. Pieņemu, jūs saprotat, ka prokurora Džindāša iegūtie pierādījumi ir ļoti pārlicinoši. Kā prokurors Džindāšs jau teica, mēs šeit neapspriežam vēsturi, mēs vienkārši sadzīvojam ar tās radītājam sekām. Tāpēc man ar nožēlu nākas...”

Tiesas zāles durvis atsprāgst vaļā. Septiņdesmit divas galvas reizē pagriežas.

Uz sliedīšu satraukts stāv maza auguma saipūru ierēdnis. Mulaģēša atpazīst vienu no Troonji vēstniecības pakalpiņiem — Pitriju, vai kā viņu tur sauc.

Pitrijs norij kamolu kaklā un ar grīlīgiem soļiem dodas pa eju tiesnešu sola virzienā.

“Jā?” prasa Mulaģēša. “Kāds būtu traucējuma iemesls?”

Pitrijs izstiepj roku, pasniedz ar roku rakstītu zīmīti. Mulaģēša to paņem, atloka un lasa:

BULIKOVAS UNIVERSITĀTĒ EFREMA PANGJUI BIROJĀ
ATRASTS VIŅA LĪĶIS. IESPĒJAMA SLEPKAVĪBA.

Mulaģēša paceļ skatienu un aptver, ka visi klātesošie tagad lūkojas uz viņu.

Šī sasodītā prāva, viņa domā, tagad ir vēl mazsvarīgāka nekā iepriekš.

Viņa nokāsējas. “Varaslava kungs... Atklātībā ir nākuši jauni fakti, kas liek pārskatīt jūsu lietas prioritāti.”

Džindāšs un Troonji reizē: “Ko?”

Varaslavs saviebj seju. “Ko?”

“Varaslava kungs, vai jūs teiktu, ka esat guvis mācību?” jautā Mulaģēša.

Pa zāles durvīm klusi ienāk divi kontinentāļi. Viņi atrod draugus starp skatītājiem un kaut ko iečukst viņiem ausī. Jaunami sāk ātri izplatīties pa visu zāli. “... *noslepkavots?*” kāds noprasa balsī.

“Guvis... mācību?” jautā Varaslavs.

“Vienkāršiem vārdiem sakot, Varaslava kungs,” turpina Mulaģēša, “vai jūs arī nākotnē būsiet tik dumjš, lai atklāti izliktu nepārprotamu dievības zīmi, cerot uzlabot sava veikala sekmes?”

“Ko tu *dari*?” jautā Džindāšs. Mulagēša pasniedz zīmīti, viņš pār-
laiž tai acis un nobāl. “Ai, nē... Ai, pie visām jūrām...”

“... piekauts līdz nāvei!” kāds no skatītājiem paziņo.

Tagad to noteikti zina jau visa Bulikova, nodomā Mulagēša.

“Es... Nē,” saka Varaslavs. “Nē, es... es nebūšu?”

Zīmīti ir izlasījis arī Troonji. Viņš strauji ievēl elpu un palūkojas
uz profesora Pangjui tukšo krēslu, it kā domātu, ka tur ieraudzīs viņa liķi.

“Pareiza atbilde,” saka Mulagēša. Viņa piesit ar āmuriņu. “Tad nu
es kā šīs tiesas vadītāja atturēšos uzklaut VD Troonji cienījamo viedokli
un slēgšu jūsu lietu. Jūs drīkstat iet.”

“Drīkstu? Patiesi?” jautā Varaslavs.

“Jā,” atbild Mulagēša. “Un es ieteiktu ātri izmantot nupat iegūto
iespēju pamest šīs telpas.”

Pūlī aizvien skaļāk skan klaigas un izsaučieni. Kāds pat ieaurojas:
“Viņš ir miris! Patiešām miris! Tā ir uzvara, īstens triumfs!”

Džindāšs atkrīt krēslā, it kā viņam būtu izrauts mugurkauls.

“Ko mēs *darīsim*?” jautā Troonji.

Kāds no skatītājiem sauc: “Nē. Nē! Ko viņi sūtīs *tagad*?”

Kāds cits tikpat skaļi attrauc: “Kāda starpība, ko viņi sūtīs?”

“Vai tad neredzat?” pūlī klieudz kāda balss. “Viņi atkal iebruks mūsu
zemē, okupēs no jauna! Tagad viņi atsūtīs kādu *vēl* sliktāku!”

Mulagēša noliek āmuriņu malā un pateicībā par lietas beigām aiz-
dedzina cigarillu.

* * *

Kā viņi to spēj? prāto Pitrijs. *Kā bulikovieši var sēdēt pie pilsētas
mūriem vai pat vienkārši dzīvot un jebkādā veidā justies normāli, kad tie ir
tepat blakus un tos var saredzēt caur žalūzijām un lielo logu aizkariem?* Pitrijs
mēģina atrast ko citu, kam pievērst skatienu: rokas pulkstenis, kas kavē-
jas piecas minūtes, turklāt turpina atpalikt aizvien vairāk, nagi, kuriem
nav ne vainas, izņemot mazo pirkstiņu, kura nags joprojām ir nepatīkami
punktots. Viņš paskatās pat uz dzelzceļa stacijas dežurantu, kurš nebeidz

glūnēt uz viņu. Beigu beigās Pitrijs tomēr nevar atturēties un pamet skatienu pa kreisi, uz austrumiem, kur jau gaida pilsētas mūri.

Viņu neuztrauc sienas apmēri, lai gan parasti ar to pilnīgi pietiktu. Taču, mēģinot pārlūkot to neizmērojamo plašumu, viņa skatienam nākas aizvien grūtāk *atrast* mūrus. Viņš sāk redzēt te tālus kalnus un zvaigznes, te vēja glāstītus kokus — dažādas liecības par naksnīgo ainavu aiz mūriem, it kā tie būtu *caurspīdīgi* kā duļķains stikls. Vietā, kur viņš bija domājis redzēt tikai izciļņus sienas augšdaļā, rādās naksnīgās debesis un apaļā, mierīgā mēness seja. Taču, lūkojoties *gar* mūriem, cieši ieskatoties to līkumos, augstā siena aiz pilsētas pierobežas mājām un turpat netālu ātrumā uzsliegtajām būdām atkal lēni sacietē, un tās gludā virsma atspoguļo pilsētas gaismas.

Ja es būtu otrā pusē, viņš domā, vai arī ietu gar pašiem mūriem, es tomēr redzētu tikai baltus akmeņus. Savā ziņā ir pat mazliet iepriecinoši, ka mūri veidojušās būtnes gribēja aizsargāt pilsētu, taču nevēlējās tās iemītniekiem liegt saullēktus un saulrietus. Taču Saipūrai, kā zina Pitrijs, ikviens brīnums, lai cik tas būtu izsmalcināts, aizvien šķiet ārkārtīgi satraucošs.

Viņš vēlreiz palūkojas pulkstenī un galvā izrēķina atlikušo laiku. Vai vilciens kavējas? Vai tik īpaši vilcieni vispār var kavēties? Vai arī tie vienkārši ierodas sev parocīgā laikā? Varbūt vilciena mašīnistam, lai kas viņš būtu, neviens nebija teicis par telegrammu, kurā ļoti skaidri bija rakstīts plkst. 3.00, un viņš nezina, ka ietekmīgi cilvēki ļoti nopietni gaida šo slepeno tikšanos. Varbūt nevienu arī nesatrauc, ka vilciena sagaidītājs varētu būt nosalis, izsalcis, šo mūru satraukts un dzelzceļa stacijas dežuranta pienaini zilā, taču gandrīz vai nāves draudu pilnā skatienu pavadīts.

Pitrijs nopūšas. Ja viņš tagad nomirtu un pēdējā brīdī redzētu, kā acu priekšā paskrien visa dzīve, viņš ir itin pārliecināts, ka tas būtu garlaicīgs skats. Viņš bija cerējis, ka darbs Saipūras vēstniecībā būs aizraujošs un eksotisks, ļaujot nonākt jaunās un eksotiskās zemēs (un atklāt jaunas un eksotiskas sievietes), līdz šim tas lielākoties ir licis vienkārši gaidīt. Strādājot par vēstnieka biroja vadītāja vietnieka palīgu, Pitrijs ir iemācījies gaidīt arvien jaunas un garlaicīgas lietas arvien jaunos un garlaicīgos

veidos, kļūdams par ļoti prasmīgu pulksteņa sekunžu rādītāja novērotāju, kamēr tas lēnām atved stundas. Palīga darba jēga, kā viņš secinājis, ir būt cilvēkam, kuram var uzgrūst visus tos nāvīgos, bezjēdzīgos sīkumus, kas piepilda birokrātu darbadienas.

Viņš ieskatās pulkstenī. Vēl kādas divdesmit minūtes. Viņa elpa gaisā mutuļo kā tvaiks. *Pie visām jūrām, kas par draņķīgu darbu.*

Varbūt varētu pārcelties, viņš nodomā. Saipūriem šeit patiesībā netrūkst iespēju: Kontinents ir sadalīts četros apgabalos, un katram no tiem ir savs vietējais gubernators. Vienu līmeni zemāk ir polises gubernatori, kas vada Kontinenta lielās, urbānās aglomerācijas, tad vēl zemāk ir vēstniecības, kas regulē... vispār, godīgi sakot, Pitrijs nekad tā īsti nebija sapratis, ko tieši vēstniecības regulē. Kaut ko saistībā ar kultūru, kas liek tām rīkot daudzus rautus.

Stacijas dežurants aizšļūc no savas darba telpas līdz platformas malai. Viņš atskatās uz Pitriju, kurš pamāj un pasmaida. Dežurants nopēta Pitrija galvassegu un īso, tumšo bārdu, divreiz nošņaukājās — *saožu šaliņu* — un tad, labu brīdi neatraudams skatienu, it kā gribētu teikt: *Es zinu, ka tu tur esi, tāpēc nemēģini neko nozagt*, pagriežas un aiziet atpakaļ uz savu telpu. It kā tādā tukšā dzelzceļa stacijā maz būtu kas zogams.

Viņi mūs ienīst, domā Pitrijs. Protams, kā gan citādi. Savā īsajā vēstniecības darba laikā viņš jau ir iemācījies ar to samierināties. *Mēs liekam viņiem aizmirst, bet vai viņi to spēj? Un mēs? Vai kāds vispār spēj aizmirst?*

Pitrijs sākumā nebija novērtējis viņu naida spēku. Viņš to nebija sapratis, līdz atbrauca šeit un ieraudzīja tukšās vietas uz sienām un veikalu skatlogos, no visiem attēliem un gravējumiem attīrītos rāmjus un fasādes; viņš redzēja, kā Bulikovas iedzīvotāji izturas noteiktās diennakts stundās, it kā zinātu, ka šis laiks ir paredzēts kādai pielūgsmei, ko viņi tomēr nespēja izrādīt, tāpēc vienkārši staigāja šurpu turpu. Pastaigās pa pilsētu Pitrijs reizēm atklāja apvedceļus un strupceļus, kur reiz kaut kas neapšaubāmi bija atradies — kāda brīnumaina skulptūra vai vīraka dūmos ievīts altāris. Taču tagad visas šīs nišas bija sagrautas vai vienkārši stāvēja tukšas, izņemot kādu laternu, neizteiksmīgu puķudobi vai vientuļīgu solu.

Saipūrā valdīja uzskats, ka Laicīgo lietu reglaments ir bijis pārliecinošs triumfs, kas septiņdesmit piecu gadu garumā ir valdījis un labojis kontinentāļu uzvedību. Taču Bulikovā pavadītajā laikā Pitrijam ir sācis šķist, ka reglamentam ir bijuši virspusēji panākumi — Bulikovā patiešām neviens publiski neslavē, nepiemin un pat attāli nepiesauc itin neko saistībā ar dievībām —, tomēr praksē reglaments ir izgāzies.

Pilsēta zina. Tā atceras. Tās pagātne ir rakstīta tās kaulos pat tad, ja tagad pagātne runā caur klusumu.

Pitrijs salā noskurinās.

Viņš tomēr nav pārliecināts, vai darbīgajā vēstniecības birojā šobrīd patiešām būtu labāk. Pēc Dr. Efrema Pangjuī slepkavības to bija pārņēmis satraukums un haoss. Nebeidzama tālrūņu švirkstēšana. Pa birojiem skraidoši sekretāri, kas sprauž papīrus uz adatām neganti kā čakstes.

Taču tad pienāca telegramma, kas apklusināja visus.

K-VĒS TIVANI UZ BULIKOVAS MOROVAS STACIJU 3.00
PUNKTS VTS512

Beigu kods rādīja, ka ziņa nākusi nevis no kāda polises gubernatora, bet gan apgabala gubernatora biroja, kuram vienīgajam visā Kontinentā ir tieša, tūlītēja saikne ar Saipūru. Tātad, kā ar baisām šausmām balsi paziņoja Komunikācijas nodaļas sekretārs, telegrammu pāri Dienvidu jūrām varētu būt pārsūtījusi pati Ārlietu ministrija.

Birojā notika asas diskusijas, mēģinot noskaidrot, kam vajadzētu sagaidīt šo Tivani, kuru šurp noteikti atsūtījuši profesora nāves dēļ, lai sagādātu vainīgajiem ātru un šausmīgu sodu; vai gan Dr. Efrems Pangjuī nebija viens no Saipūras gaišākajiem un cienītākajiem dēliem? Vai tad viņa misija nebija viens no lielākajiem pētnieciskajiem pasākumiem pasaules vēsturē? Tā nu viņi ātri izsprieda, ka sagaidīšanas darbam vislabāk noderēs Pitrijs — viņš bija jauns, vienmēr labā omā, turklāt tobrīd nebija uz vietas.

Tomēr K-VĒS apzīmējums lika viņiem brīnīties. Tas nozīmēja “kultūras vēstnieks”, bet kāpēc gan viņiem vajadzētu sūtīt vēl kādu no *tiem*? Vai gan KV nebija zemākā ministrijas kasta? Tie lielākoties bija svaigi izcepti studentīni, kuriem bieži piemita visai neveselīga interese par ārzemju kultūrām un to vēsturi, kas lielpilsētu saipūriem šķita vienkārši

bezgaumīga. KV parasti kalpoja tikai par dekorācijām pieņemšanās un galā pasākumos. Tad kāpēc viņi atsūtīja vienkāršu KV uz vienu no desmitgades lielākajiem diplomātiskajiem fiasko tieši notikumu mutulī?

“Ja nu vienīgi tāpēc,” Pitrijs balsī prātoja vēstniecībā, “ka tam nav nekāda sakara ar notikušo. Tā var būt vienkārša sagādīšanās.”

“Nē, te noteikti ir saistība,” atbildeja Nidājins, kurš bija vēstniecības Komunikāciju nodaļas vadītāja vietnieks. “Telegramma pienāca dažas stundas pēc mūsu nosūtītās ziņas. Tā ir viņu atbilde.”

“Tad kāpēc sūtīt KV? Tikpat labi viņi būtu varējuši atsūtīt santehniķi vai arfistu.”

“Bet varbūt,” sacīja Nidājins, “Tivani kungs nemaz *nav* kultūras vēstnieks. Viņš varētu būt kaut kas pavisam cits.”

“Vai jūs sakāt,” noprasīja Pitrijs, ielaidis pirkstus zem galvassegas, lai pakasītos, “ka telegramma *melo*?”

Nidājins tikai pakratīja galvu. “Ai, Pitrij. Kā gan jūs tikāt pie darba ministrijā?”

Nidājin, domā Pitrijs šeit, aukstumā. Kā gan es tevi ienīstu. Kādu dienu es deļoju ar tavu skaisto draudzeni un viņa neglābjami manī iemīlēsies, tad tu ienāksi istabā, kad mēs jandalēsīsimies tavos palagos, un tavu duļķaino sirdi caurdurs ledus šautra...

Taču tagad Pitrijs redz, kāds muļķis viņš bijis. Nidājins vienkārši teica, ka Tivani, iespējams, *ceļoja* kā KV, lai gan patiesībā bija augsta ranga slepens operatīvais darbinieks, kurš iefiltrējās ienaidnieku teritorijā un sagrauj Saipūras pretiniekus. Pitrijs iztēlojās spēcīgu, bārdainu vīru ar spridzekļu jostu un zobos iespiestu, saulē zibošu dunci, kurš paguvis nobaudīt asinis daudzās tumšās vietņās... Jo vairāk viņš par to domā, jo lielākas bailes Pitrijs sāk just no šī Tivani. *Varbūt viņš iznāks no vilciena vagona kā džinifrīts, viņš domā, plūstot liesmām no acīm un tumšai indei no mutes.*

Austrumos atskan dunoņa. Pitrijs palūkojas uz pilsētas mūriem un niecīgo atvērumu to apakšā. No šejienes tas izskatās pēc grauzēja izraktas alas, taču tuvumā atklātos, ka šī eja patiesībā ir gandrīz desmit metrus augsta.

Mazais, tumšais caurums piepildās ar gaismu. Uzzib gaisma, atskan rēciens, un tam cauri iztriecas vilciens.

Tas patiesībā nemaz nav vilciens, bet tikai krietni apdauzīta, netīra lokomotīve un vientuļš, skumjš pasažieru vagoniņš. Tas izskatās nācis no ogļu apvidiem, tādā vagonā varētu braukt strādnieki, pārceļoties uz jaunām raktuvēm. Noteikti nav vēstniekam — pat ne kultūras vēstniekam — piedienīgs transportlīdzeklis.

Vilciens kladzinādams piestāj pie platformas. Pitrijs pieskrien tam klāt un nostājas durvju priekšā, rokas saņēmis aiz muguras, galanti izriezis krūtis. Vai pogas ir nospodrinātas? Vai galvassega stāv taisni? Vai viņš neaizmirsu populēt uzplečus? To Pitrijs neatceras. Viņš izmisīgi nolaiza ikšķi un sāk vienu berzēt. Tad durvis rēkdamas atveras, un tur ir...

Sarkans. Nē, sarkans ne — purpurs. Ļoti daudz purpura krāsas, it kā durvīm būtu pārvilkts aizkars. Tad tas pašķiras un Pitrijs redz, ka vidū aizkaru ir sašķēlusi vertikāla balta auduma svītra ar vidū sadiegtām pogām.

Tas nav aizkars. Tās ir purpurkrāsas mētelī tērpta vīrieša krūtis. Tas ir lielākais cilvēks, ko Pitrijs jebkad redzējis, — īsts milzis.

Milzis salokās un izkāpj no vagona. Viņa pēdas nokludz pret dēļiem kā dzirnakmeņi. Pitrijs klupdams atkāpjas, lai dotu viņam vairāk vietas. Milža garais, sarkanais mētelis glāstīdams skar lielo, melno zābaku purngalus, viņa kakls ir atklāts, bez šalles, bet galvā uzlikta pelēka, nebēdnīgi sašķiebtā platmale. Labajā rokā viņam ir mīksts, pelēks cimds, bet kreisā roka ir kaila, atskaitot vītu zelta aproci — savādi sievišķīgu elementu, kas šķiet pretstatā visam pārējam. Augumā viņš ir pāri diviem metriem, ļoti platiem pleciem un muguru, taču ķermenī nav ne druskas tauku — seja izskatās kalsna, pat izdēdējusi. Pitrijs nekad nebija domājis, ka saipūru vēstniekam redzēs tādu seju: vīrieša āda ir bāla, ar daudzām sārtām rētām, viņa bārda un mati ir gaiši, gandrīz balti, bet acis — vai, pareizāk sakot, *acs*, jo otras vietā ir tikai tumšs, aizklāts dobums, — ir tik blāvas, ka izskatās gaišpelēkas.

Viņš ir dreilings, ziemeļnieks. Tas šķiet neticami, taču vēstnieks ir viens no kalnu mežoņiem, kuri ir svešinieki kā Kontinentā, tā Saipūrā.

Ja tāda ir viņu atbilde, nodomā Pitrijs, tas ir patiesi šausmīgs un briesmīgs solis...

Milzis uzlūko Pitriju ar tukšu, pasīvu skatienu, it kā prātotu, vai maz vērts samīt šo sīko saipūru punduri.

Pitrijs mēģina paklanīties. “Esiet sveicināts, vēstniek Tivani, b-brīnišķīgajā B-Bulikovas pilsētā. Mani sauc Pitrijs Suturašni. Ceru, ka jūsu ceļojums bija patīkams.”

Klusums.

Pitrijs, joprojām saliecis muguru, paceļ galvu. Milzis no augšas noskatās uz viņu, taču viena uzacs tam ir mazliet pacēlusies, padarot skatienu uzjautrināti nicīgu.

Kaut kur aiz milža atskan īss kāss. Ne ar vārdu nesasveicinādamies un neatvadīdamies, milzis pagriežas un dodas pie stacijas dežuranta.

Pitrijs pakasa galvu un nolūkojas uz promejošo vīrieti. Klusais kāss atskan vēlreiz, un viņš saprot, ka pie vilciena pakāpieniem stāv vēl kāds.

Tā ir tumšādaina saipūru sieviete, augumā vēl mazāka par Pitriju. Viņa ir ģērbusies visai vienkāršās drēbēs — zilā žaketē un uzsvārcī, kas izceļas tikai ar saipūru piegriezumu, — un skatās uz Pitriju caur neiedomājami biezām brillēm. Vīrs drēbēm ir gaišpelēks lietusmēteliņš un zila cepure ar īsām malām un lentē iespraustu papīra orhideju. Pitrijam šķiet, ka ar viņas acīm kaut kas nav kārtībā... Milža skatiens bija neticami, necilvēcīgi nedzīvs, taču sievietes acis ir tieši pretējas — tās ir lielas un maigas, un tumšas kā dziļas akas, kurās peld daudz zivju.

Sieviete pasmaida. Smaids nav nedz patīkams, nedz arī nepatīkams, tas ir kā smalks sudraba šķīvis, kas tiek izvilks par godu kādam īpašam gadījumam, tad nospodrināts un atlikts iepriekšējā vietā. “Pateicos, ka atnācāt mūs sagaidīt tik vēlā stundā,” viņa saka.

Pitrijs palūkojas uz viņu, tad atskatās uz milzi, kurš cenšas ielocīties stacijas dežuranta darba telpā, satraukdams pašu dežurantu. “V-vēstniece Tivani?”

Viņa pamāj un izkāpj no vilciena.

Sieviete? Tivani ir *sieviete*? Kāpēc viņi ne...?

Sasodītā Komunikācijas nodaļa! Sasodītās baumas un meli!

“Pieņemu, ka vecākais diplomāts Troonji,” viņa saka, “ir aizņemts ar slepkavības izmeklēšanu. Pretējā gadījumā viņš taču būtu mani pagodinājis ar savu klātbūtni?”

“Mmm...” Pitrijs negrib atzīties, ka par VD Troonji nolūkiem viņš nezina neko vairāk kā par zvaigžņu kustību debesīs.

Viņa samirkšķina acis aiz brillēm. Kā vilnis paceļas klusums un pārņem Pitriju. Viņš mēģina izdomāt kaut ko sakāmu. Beidzot paliek pie: “Ļoti patikami, ka esat ieradusies pie mums Bulikovā.” Nē, nē, tas ir pilnīgi *nepareizi*. Tomēr viņš turpina: “Ceru, ka jūsu brauciens bija... patīkams.” *Nepareizi!* Vēl sliktāk!

Viņa vēl brīdi viņu uzlūko. “Pitrijs, tā jūs teicāt, ka jūs sauc?”

“J-jā.” Viņam aiz muguras atskan kliedziens. Pitrijs atskatās, bet Tivani neatrauj skatienu, turpina pētīt Pitriju kā interesantu kukaini. Pitrijs redz, kā milzis mēģina stacijas dežurāntam no rokām izraut tādu kā tāfelīti, kas dežurāntam nemaz nav pa prātam. Milzis pieliecas, novelk pelēko cimdu no labās rokas un atpleš pirkstus, parādot... kaut ko. Dežurānts, kura seja līdz tam bija vecu biešu krāsā, kļūst pavisam bāls. Milzis noplēš no tāfelītes papīra loksnī, atdod pārējo atpakaļ dežurāntam un iziet no kantora.

“Kas ir...?”

“Mans sekretārs,” saka Tivani. “Sigruds.”

Milzis paņem sērkociņu, aizšķīļ to pret ikšķa nagu un aizdedzina paņemto papīru.

“S-sekretārs?” atkārtο Pitrijs.

Liesmas laiza milža pirkstus. Ja arī Sigrudam sāp, viņš to neizrāda. Pēc kāda laika, nospriedis, ka papīrs ir dedzis pietiekami, viņš tam uzpūš elpu — *puf* — un gailošas oglītes paceļas dejā virs stacijas platformas. Viņš atkal uzvelk pelēko cimdu un auksti pārlūko staciju.

“Jā,” viņa saka. “Un tagad, ja vien tas jums nesagādās liekas grūtības, es labprāt dotos taisnā ceļā uz vēstniecību. Vai tā jau ir informējusi Bulikovas pašpārvaldi par manu ierašanos?”

“Nu. Mmm...”

“Skaidrs. Vai profesora mirstīgās atliekas ir mūsu rīcībā?”

Pitrija prāts met kūleņus. Viņš iedomājas, iespējams, pirmoreiz, kas īsti notiek ar ķermeni pēc cilvēka nāves; tas viņam pēkšņi šķiet daudz mulsinošāks jautājums nekā dvēseles liktenis.

“Skaidrs,” viņa saka. “Jūs ieradāties automobili?”

Pitrijs pamāj.

“Lūdzu, aizvediet mani pie tā.”

Viņš izbrīnīts atkal pamāj un pavada sievieti cauri ēnu pilnajai stacijai līdz šķērsielā stāvošajam automobilim. Viņš nespēj vien beigt atskatīties pār plecu.

Saipūra izvēlējās atsūtīt *viņu*? Šo sīko, neizskatīgo sievieti ar pārlietu augsto balsi? Ko gan viņa cer panākt šajā bezgala naidīgajā, nebeidzamu aizdomu pilnajā zemē? Vai viņa spēs izturēt kaut šo vienu nakti?

Mums joprojām, pat pēc ļoti daudziem pētījumiem un atgūtajiem artefaktiem, nav vizuālas izpratnes par dievību kādreizējo izskatu. Skulptūrās, gleznās, murālējās, zemciņos un grebumos tās atainotas neskaidri vai nekonsekventi. Vienā atveidojumā Kolkans ir redzams kā gluds akmens koka pavēnī, kādā citā viņš ir tumšs kalns spožas saules priekšā, bet vēl citā — māla cilvēks kalna virsotnē. Taču arī šie nekonsekventie atveidojumi ir krietni labāki par daudziem citiem darbiem, kuros dievišķie subjekti ir attēloti tikai kā izplūduši ornamentu vai krāsu plankumi tukšumā — reizēm ar vienu vienīgu otas triepienu. Piemēram, Kontinenta antīkie mākslas darbi rāda, ka dievība Džukovs saviem sekotājiem lielākoties parādījās strazdu bara veidolā.

Tāpat kā daudzos tamlīdzīgos pētījumos, arī šeit no savstarpēji nesaistītajiem fragmentiem ir grūti kaut ko secināt. Negribot prātā nāk doma, ka mākslas darbu subjekti, iespējams, paši vēlējās tikt atveidoti attiecīgajā izskatā. Bet varbūt subjekti tika sajusti veidā, ko nav iespējams attēlot mums pierastajā mākslā.

Iespējams arī, ka Kontinentā neviens nebija īsti pārliecināts par redzēto. Un tagad, kad dievības ir zudušas, mēs varbūt nekad par to vairs neuzzināsim.

Laiks apklusina gan cilvēkus, gan visu pārējo. Pat dievi, šķiet, nav izņēmums.

— “PAR KONTINENTĀLĀS MĀKSLAS DABU”

DR. EFREMS PANGJUI

MUMS VIŅI JĀCIVILIZĒ

Vīņa vēro.

Viņa vēro drūpošās arkas, salīkušās milzu velves, pussagruvušās torņu smailes un līkumotās ielas. Viņa vēro izbalējušos ornamentus uz ēku fasādēm, ieplakušos kupolus ar zaudēto flīžu ielāpiem,

nosūbējušās frontonu plaknes un savērtos, ielīsušos logus. Viņa vēro cilvēkus — īsos, lupatās tērtos, izbadējušos cilvēkus, pārpasaulīgās pilsētas ubagus, kuri streipuļo cauri iegarenajiem portāliem un portikiem. Visu to viņa jau bija gaidījusi, tomēr šīs drūmās drupas viņu aizkustina, liek prātot, kā te varēja izskatīties pirms septiņdesmit, astoņdesmit, deviņdesmit gadiem.

Bulikova. Mūru pilsēta. Svētākais kalns. Pasaules sēdeklis. Kāpņu pilsēta.

Šo pēdējo nosaukumu viņa nekad nebija sapratusi. Mūri un kalni, un pasaules sēdekļi — ar to ir vērts lepoties. Bet kāpnes? Kāpēc kāpnes?

Bet tagad Ašara — vai vienkārši Šara, kā viņu parasti dēvē, — beidzot to redz. Kāpnes šeit ved visur un nekur: tās pēkšņi paceļas no ietves milzu kalnā un iecērtas pauguru nogāzēs; tepat ir arī nelīdzenu kāpņu vijumi, kas likumodami traucas lejup kā urdzoši strautiņi, bet brīžiem kāpnes vienkārši parādās acu priekšā kā rumbas krāčainās upēs, lai pēc dažiem nieka soļiem atklātu elpu aizraujošu skatu...

Tam jābūt jaunam nosaukumam. Tas varēja notikt tikai pēc Lielā kara. Kad viss... salūza.

Tad tā izskatās Zibsnis, viņa nodomā. Vai vismaz tā sekas...

Viņa prāto, kur kāpnes veda pirms kara. Kaut kur citur, tas ir skaidrs. Viņa tikai ar grūtībām spēj aptvert, ka patiešām šeit stāv, ka viņai izdevās te ierasties un šis viss tiešām varētu būt īsts...

Bulikova. Dievišķā pilsēta.

Viņa lūkojas ārā pa automobiļa logu. Reiz šī bija dižākā pilsēta pasaulē, taču tagad tā ir viena no izpostītākajām vietām, kas vien cilvēcei zināmas. Tomēr iedzīvotāji nevēlas to pamest: Bulikova joprojām ir trešā vai ceturrtā apdzīvotākā pilsēta visā pasaulē, kaut, tiesa, savulaik tā bija vēl daudz, daudz lielāka. Kāpēc viņi šeit paliek? Kas neļauj cilvēkiem pamest šo uzšķērsto, ēnaino un salto puspilsētu?

“Jūsu acis nesāp?” vaicā Pitrijs.

“Kā lūdzu?” jautā Šara.

“Jūsu acis. Kad pirmoreiz šeit ierados, manas reizēm zaudēja fokusu. Skatoties uz pilsētu, noteiktās vietās tā neizskatās gluži... pareizi. Tas

uzdzen nelabumu. Esmu dzirdējis, ka savulaik tas notika daudz biežāk nekā mūsdienās.”

“Kas tā par sajūtu, Pitrij?” jautā Šara, lai arī zina atbildi. Par šo parādību viņa ir lasījusi un dzirdējusi jau gadiem ilgi.

“Tas ir kā... Nezinu. Kā lūkoties stiklā.”

“Stiklā?”

“Nu, nē, ne gluži stiklā. Kā logā. Bet logā, kas ved uz kādu tur vairs neesošu vietu. To ir grūti izskaidrot. Gan sapratīsiet, kad redzēsiet pati.”

Viņas vēsturnieces prāts cīkstas ar izlūkdienesta darbā iegūtajiem instinktiem. *Paskat, kādi ielu nosaukumi, kādas izliektas durvju ejas, kādi iedobumi un robī pilsētas mūros*, saka pirmais. *Vēro cilvēkus, skaties, kurp viņi iet, redzi, kā viņi lūkojas pāri plecam*, saka otrais. Ielās ir maz cilvēku, galu galā ir jau krietni pāri pusnaktij. Ēkas viņai šķiet ļoti zemas, kad auto uzbrauc kalna korē, viņa palūkojas ārā un redz veselu lauku ar zemām, plakanām mājām, kas stiepjas līdz pat pilsētas mūriem. Viņa nav pieradusi redzēt tik brīvu debesu līniju.

Viņiem bija arī lielākas celtnes, viņa sev atgādina. *Pirms kara*. Taču tagad savādi atsegtais apvārsnis liek viņai prātot. *Vai patiesi tik daudz kas varēja tā vienkārši pazust dažu minūšu laikā?*

“Jūs droši vien to jau zināt,” saka Pitrijs. “Taču vēstniecības apkaimē ieteicams pārvietoties automobili. Tā nav... tā elegantākā pilsētas daļa. Esmu dzirdējis, ka daudzi labdzimuši cilvēki izvācās no šī rajona, kad tur izvietojām vēstniecību. Negribēja dzīvot tuvumā šalījumiem.”

“Ā, jā,” saka Šara. “Biju piemirsusi, ka tā viņi mūs šeit sauc.” Vārds *šaliji*, viņa atceras, ir saistīts ar saipūru it kā iecienītajiem šalotes sipoliem. Kas nav tiesa, jo katrs saprātīgs saipūrs dod priekšroku ķiplokiem.

Viņa palūkojas uz Sigrudu. Viņš skatās tieši priekšā — iespējams. Nekad nav bijis viegli saprast, kam tieši Sigruds ir pievērsis uzmanību. Viņš sēž tik mierīgs un šķiet tik vienaldzīgs pret apkārt notiekošo, ka pret viņu var izturēties gandrīz kā pret statuju. Jebkurā gadījumā nešķiet, ka pilsēta viņu interesētu vai būtu iespaidojusi, tā ir tikai kārtējā pārmaiņa, kas nedraud ar vardarbību un arī neprasa to, tātad nav ievēribas cienīga.

Viņa mēģina pataupīt savas domas dažām nākamajām stundām, kas noteikti būs sarežģītas un neskaidrību pilnas. Un mēģina arī apiet kādu domu, kas nav likusi viņu mierā kopš vakardienas Ahanaštanā, kad viņas rokās nonāca telegramma. Taču to viņa nespēj.

Ai, nabaga Efrem. Kā tas varēja ar tevi notikt?

* * *

VD Troonji birojs ir precīzs Saipūras valdības darba telpu atveidojums, tiesa, iekārtots krietni bezgaumīgāk: ar tumšām koka žalūzijām, sarkani puķainu paklāju, maigi zilām sienām un vara lampām ar grubuļainiem cilindriem uz rakstāmgalda. Pie vienas sienas zied tikai Saipūrā dabā atrodamā ziloņu platicērija, kuras trauslās, liektās lapas zaļpelēkā vilnī izvijas no sūnu pamatnes; zem tās burbuļo neliels uz svecītes uzlikts ūdens trauks, no kura ceļas tvaika strūkliņa, sniedzot platicērijas izdzīvošanai nepieciešamo mitrumu. Šara redz, ka šajā birojā it nekas neliecina par kultūru saplūšanu, nerāda spēju mācīties, sazināties un veicināt postreģionālo vienotību, ko Saipūrā sludina visas ministriju komitejas.

Taču šīs dekorācijas *ne tuvu* nav tāds pieklājības normu pārkāpums kā glezna, kas pakārta pie sienas aiz rakstāmgalda.

Šara skatās uz to ar naidīgām acīm, tomēr novērsties nespēj. *Kā viņš var būt tāds mulķis?*

Birojā ieskrien Troonji ar tik teatrāli nopietnu sejas izteiksmi, it kā būtu nomiris viņš, nevis Efrem. “Kultūras vēstniece Tivani,” viņš saka, pasper kreiso kāju uz priekšu, paceļ labo plecu un ārkārtīgi izsmalcināti paklanās. “Mums ir gods jūs šeit uzņemt pat tad, ja tas notiek tik skumjās apstākļos.”

Šara nekavējoties iedomājas, kādā sagatavošanas skolā viņš varētu būt gājis Saipūrā. Pirms braukšanas viņa, protams, bija izlasījusi visu par Troonji pieejamo informāciju, kas tikai pastiprināja viņas pārliecību, ka Saipūras vēstniecībā visā pasaulē pārāk bieži tiek atmetas ietekmīgo ģimeņu pelavas. *Un viņš domā, ka es pati esmu no tādas pašas ģimenes*, viņa sev atgādina, *tāpēc arī tā izrādās*. “Jūtos pagodināta par iespēju būt šeit.”

“Un mēs...” Troonji paceļ galvu un ierauga stūra krēslā atkritušo Sigrudu, kurš laiski pilda savu pīpi. “Khm. K-kas ir viņš?”

“Tas ir Sigruds,” saka Šara. “Mans sekretārs.”

“Viņam šeit obligāti jābūt?”

“Sigruds man asistē visās lietās neatkarīgi no konfidencialitātes.”

Troonji pētoši viņu uzlūko. “Viņš ir kurls vai mēms?”

Sigruda acs uz mirkli paceļas pret runātāju, tad atgriežas pie pīpes.

“Ne viens, ne otrs,” saka Šara.

“Skaidrs,” atbild Troonji. Viņš noslauka pieri ar mutautu un atgūst manieres. “Tas liecina par godātā profesora labo slavu,” viņš saka, apsēžoties pie rakstāmgalda, “ka ministre Komaida acumirkli kādu atsūtīja, lai pārraudzītu viņa pīšļu guldīšanu mierā. Jūs ceļojāt visu nakti?”

Šara pamāj.

“Vai dienī! Tas noteikti bija šausmīgi. Tēju!” viņš pēkšņi iesaucas bez acimredzama iemesla. “*Tēju!*” Viņš paķer zvaniņu no galda un sāk nikni to purināt, tad vairākkārt uzsit ar to pa rakstāmgaldū, kad nav izdevies iegūt cerēto atbildi. Telpā pagriežoties iesteidzas meitene ar karakuģim atbilstošu tējas paplāti rokās, kurai nevarētu būt vairāk par piecpadsmit gadiem. “Kur tu biji pazudusi?” viņš norāj kalponi. “Man ir *viesis*.” Meitene novērš skatienu un ielej tēju. Troonji pagriežas pret Šaru, it kā viņi šeit būtu vieni. “Kā saprotu, jūs bijāt norīkota tepat netālu, Aha-naštanā? Šausmīga polise, vismaz tā man šķiet. Kaijas tur ļoti labi prot zagt, un cilvēki ir mācījušies no kaijām.” Pakustinājis divus pirkstus, viņš liek meitenei pazust. Viņa zemu paklanās, tad aiziet. “Bet mums viņi ir jācivilizē — cilvēki, es gribēju teikt, nevis putni.” Viņš iesmejas. “Vai jūs vēlētos kādu tasi? Tā ir mūsu labākā sirlanga tēja...”

Šara pakrata galvu ar tikko manāmu smaidu. Patiesībā Šara ir atkarīga no kofeīna un labprāt izdzertu ne vienu tasi vien, taču viņa drīzāk mīrs, nekā kaut ko pieņems no VD Troonji rokām.

“Kā vēlaties. Jūs noteikti esat dzirdējusi, ka Bulikova tomēr ir krietni atšķirīga. Šeit ir struktūras, kas paliek savā vietā, nepakļaujoties mūsu ietekmei. Un es nedomāju tikai mūrus. Piemēram, vēl tikai pirms trim mēnešiem polises gubernatorei nācās apturēt vietējos, kas gribēja pakārt

jaunu sievieti, kura pēc sava vīra nāves — ļoti atvainojos, ka man jārunā par šādām lietām jaunas dāmas klātbūtnē, — devās pie cita vīrieša. Un viņas vīrs bija miris pirms vairākiem *gadiem!* Pilsēttēvi manī, protams, neklausījās, bet Mulagēša...” Viņš aizdomājas. “Cik tomēr jokaini, ka pilsēta, kuru pagātne ir izkropļojusi visvairāk, arī pret reformām iestājas spēcīgāk nekā visas citas. Jums tā nešķiet?”

Šara pasmaida un pamāj. “Pilnīgi jums piekrītu.” Viņa visiem spēkiem cenšas neskatīties uz gleznu, kas karājas viņam aiz muguras. “Tātad profesora Pangju mirstīgās atliekas ir jūsu rīcībā?”

“Kā lūdzu? Ā, jā,” viņš saka, kamēr viņa mute ir pilna ar cepumiem. “Atvainojos! Jā, jā, viņš ir pie mums. Tas bija šausmīgi. Traģēdija.”

“Vai drīkstu tās aplūkot pirms aizvešanas?”

“Jūs vēlaties redzēt viņa *mirstīgās atliekas?* Tās nav... Es ļoti atvainojos, bet viņš *nav* tādā stāvoklī, lai rādītu citiem cilvēkiem.”

“Es zinu, kā viņš nomira.”

“Esat droša? Viņš mira vardarbīgā nāvē. *Vardarbīgā.* Tas bija šausmīgi, meitiņ.”

Meitiņ, domās atkārtoti Šara. “Tā es dzirdēju. Tomēr, lūdzu, ļaujiet man viņu redzēt.”

“Patiesām esat pārliecināta?”

“Esmu.”

“Skaidrs... Hm.” Viņš uzziež uz sejas savu jaukāko smaidu. “Atļaujiet dot jums padomu, meitiņ. Arī es reiz biju jūsu stāvoklī — jauns KV, īsts patriots, darīju visu nepieciešamo, ievēroju visas ceremonijas. Nu, jūs jau zināt, centos tikt pamanīts. Bet ticiet man, ka jūs varat teikt, ko vien gribat, neviens vienalga nedzirdēs. Neviens *neklausās.* Ministrija vienkārši nepievērš uzmanību kultūras vēstniekiem. Tās ir tādas kā iesvētības, dārgā, jūs atstrādājat savu laiku, līdz varat tikt prom. Bet nepārcientieties. Izbaudiet šo laiku. Esmu pārliecināts, ka drīz vien viņi atsūtīs kādu nopietnu cilvēku, kurš tiks ar visu galā.”

Šara nedusmojas, jo viņas aizkaitinājums jau sen ir aizplūdis, palicis tikai izbrīns. Pārdomājot savu atbildi, viņas skatiens atgriežas pie gleznas, kas karājas pie sienas.

Troonji pārtver viņas skatienu. “Ahā. Redzu, ka jums ir iepatikusies mana skaistulīte.” Viņš norāda uz gleznu. “*Sarkano smilšu nakts*, Rišnas darbs. Viens no lielajiem patriotiskajiem mākslas darbiem. Diemžēl jāatzīst, ka tas nav oriģināls, bet gan ļoti sena oriģināla kopija. Taču tā ir diezgan tuvu tam.”

Lai gan Šara savas dzīves laikā gleznu ir redzējusi ļoti bieži — tā ir ļoti populāra Saipūras skolās un pašpārvaldēs —, viņai tā joprojām šķiet savāda un satraucoša. Tajā attēlotā nakts kauja plašā, smilšainā tuksnesī: uz skatītājam tuvākā kāpu viļņa stāv neliela, paplucināta saipūru armija un skatās pāri smiltīm uz pretinieka netverami lielajiem bruņoto zobeneņu spēkiem. Viņu bruņas ir lielas un biezas, un spīdošas, tās aizsargā katru ķermeņa centimetru; uz ķiverēm zaigo kliezdošu dēmonu viepli, viņu zobeni ir milzīgi, gandrīz pašu augumā, tajos atspīd auksta uguns. Glezna skaidri saka, ka šie šausminošie tērauda un zobenu vīri sacirtīs uz pusēm nabaga noskrandušos saipūrus. Taču zobenneši stāv kā satriekti; viņi visi skatās uz saipūru, kurš nostājies augstas kāpas virsotnē aiz savas armijas, drosmīgs un mirdzošs, un viņam mugurā ir vēja pūsts apmetnis — uzreiz skaidrs, ka tam jābūt šo noskrandušo cīnītāju ģenerālim. Viņš darbojas ar savādu ieroci — garu, tievu lielgabalu, trauslu kā spāre, no kura tiek šautas liesmojošas lodes pāri viņa armijai, pāri ienaidnieku galvām, kur tās ietriecas...

Kaut kur. Varbūt kādā cilvēkā, ēnās atveidotā milzī. To ir grūti saskatīt, iespējams, arī pats gleznotājs nebija pārliecināts, kā tam jāizskatās.

Šara lūkojas uz saipūru ģenerāli. Viņa zina, ka glezna ir vēsturiski neprecīza: Sarkano smilšu naktī Kādžs patiesībā bija armijas *avangardā*, un nāvējošo šāvienu neraidīja viņš pats — viņš nebija pat ieroča tuvumā. Viņa atceras, ka daži vēsturnieki tajā redz Kādža varonības apliecinājumu, savukārt citi norāda, ka Kādžs, kurš taču nekad nebija lietojis savu eksperimentālo ieroci pret tādu mērķi un nezināja, vai uzbrukums izdosies vai izgāzīsies, izvēlējās stāvēt krietni tālu, ja nu piepildītos otrā iespēja. Lai nu kā, bet neatkarīgi no viņa atrašanās vietas tieši nāvējošais šāviens bija tas brīdis, kad viss gāja vaļā.

Bet pietiks pieklājības.

“Vai jūs šajā birojā uzņemat arī Bulikovas pilsēttēvus, vēstniek?”
jautā Šara.

“Mm? Ā, jā. Protams.”

“Un viņi nekad nav... izteikušies par šo gleznu?”

“Vismaz es to neatceros. Reizēm viņi tā kā zaudē balsi, to ieraugot.
Brīnišķīgs darbs, ja varu tā teikt.”

Viņa pasmaida. “Vecāko diplomāt Troonji, jūs zināt, kāds bija profesora darba mērķis šajā pilsētā?”

“Hmm? Jā, protams, es zinu. Tas sacēla lielu traci. Viņš rakņājās pa kontinentāļu vecajiem muzejiem, pētīja vecos rakstus... Es par to saņēmu daudzas vēstules. Dažas vēl ir kaut kur tepat.” Viņš pagramstās pa atvilktnē iegrustajiem papīriem.

“Un jūs zināt, ka viņa misiju apstiprināja ārlietu ministre Vinja Komaida?”

“Jā?”

“Tad jūs noteikti zināt arī to, ka viņa nāve nav nedz vēstniecības, nedz polises gubernatora, nedz arī reģionālā gubernatora, bet gan *pašas* Ārlietu ministrijas jurisdikcijā?”

Troonji putnu sūdu krāsas acis šaudās apkārt, kamēr viņš mēģina aptvert dzirdēto. “Manuprāt... tas izklausās loģiski.”

“Tomēr jūs, iespējams, nezināt,” turpina Šara, “ka kultūras vēstniecības statuss man piešķirts drīzāk *formalitātes* pēc.”

Troonji ūsu gali noraustās. Viņa acis aizšaujas līdz Sigrudam, it kā gribētu to apstiprināt, bet Sigruds turpina sēdēt, rokas turēdams klēpī ar kopā savītiem pirkstiem. “Formalitātes pēc?”

“Jā. Lai gan jūs, manuprāt, uzskatāt, ka *arī* mana ierašanās Bulikovā ir formalitāte, jums būtu jāzina, ka esmu šeit kāda cita iemesla dēļ.” Viņa ieliek roku savā somiņā, izņem no tās ādas vairodziņu un pastumj pāri galdam, ļaujot Troonji novērtēt nelielo, sauso, glīto Saipūras ģerboni tā centrā, zem kura maziem burtiem rakstīts: **ĀRLIETU MINISTRIJA.**

Paiet kāds brīdis, līdz Troonji galva visu saliek savās vietās. Viņam izdodas pateikt: “Ko... Hm.”

“Tāpēc, jā,” saka Šara. “Jūs vairs neesat augstāk stāvošais Saipūras pārstāvis šajā vēstniecībā.” Viņa pastiepj roku, paņem zvaniņu no galda un pakrata. Ienāk tējas meitene un mazliet apmulst, kad viņu uzrunā Šara: “Lūdzu, aizej pēc kādiem palīgiem, lai viņi noņem šo gleznu.”

Troonji gandrīz jau sācis laist putas pār lūpām. “Kā! Ko jūs vēlaties...?”

“Es vienkārši vēlos,” saka Šara, “lai birojs izskatās tā, ka šeit strādā kāds atbildīgs Saipūras pārstāvis. Un labs sākums būtu tādas gleznas noņemšana, kas romantizē *tieši* to brīdi, kad Kontinenta vēsture veica ļoti, ļoti asiņainu pagriezienu.”

“Lūdzu piedošanu! Tas ir dižens mirklis mūsu tautas vēsturē, jaunkundz...”

“Jā, *mūsu* tautas. Ne *viņu*. Atļaušos izteikt minējumu, Troonji kungs, ka Bulikovas pilsēttēvi jūsu teiktajā neklausās un jūs *neciena* tā paša iemesla dēļ, kāpēc jūsu karjera pēdējos *piecos gados* nav izrādījusi augšupejošu trajektoriju, proti, jums nekas nav pretī izvietot uz darbvietas sienas gleznu, kas aizvaino un *sanikno* tieši tos cilvēkus, ar kuriem jūs šurp atsūtīja sastrādāties! Sigrud!” Milzīgais vīrietis pieceļas. “Tā kā apkalpojošais personāls šeit ļoti lēni atsauca uz balsīm, kas nepieder VD Troonji, lūdzu, noņem to gleznu un *salauz* sev uz ceļgala. Un, Troonji, lūdzu apsēdieties. Mums jāpārrunā jūsu atkāpšanās nosacījumi.”

* * *

Pēc tam, kad Troonji ir aizgādāts no vēstniecības, Šara atgriežas pie galda, dāsni ielej sev tasē tēju un izdzer to tukšu. Viņa priecājas, ka glezna ir prom, kaut tā domāt nav patriotiski: jo ilgāk viņa strādā ministrijas labā, jo nelāgāku pēcgaršu viņai mutē atstāj šādi urrāpatriotisma apliecinājumi.

Viņa palūkojas uz Sigrudu, kurš sēž telpas stūrī, uzlicis kājas uz galda, rokās joprojām turot iznīcinātā audekla gabalu. “Kā bija?” viņa jautā. “Par traku?”

Viņš palūkojas uz viņu. *Un kā tu domā?*

“Labi,” saka Šara. “Priecājos to dzirdēt. Jāatzīst, ka tas bija visnotaļ patīkami.”

Sigruds nokāsējas un ierunājas dūmu un dūņu balsī ar akcentu, kas ir biežāks par jumta piķi: “Kas ir Šara Tivani?”

“Vidēji mazsvarīga KV, kas pirms sešiem gadiem tika norīkota uz Džukoštanu, bet tur mira kādā negadījumā laivas izbraucienā. Viņai neiedomājami labi padevās papīru kārtošana — visiem bija visa nepieciešamā informācija par viņu pašu un katru viņas soli. Kad beidzās viņai izsniegto pilnvaru termiņš un Tivani pašu vajadzēja izsvītrot no reģistriem, es izvēlējos to nedarīt, bet gan paturēt viņu sev.”

“Jo tev ir tāds pats vārds?”

“Iespējams. Bet mums ir arī citas līdzības. Vai tad es neizskatos pēc pelēkas, neievērojamas birokrātes?”

Sigruds nosmīķnā. “Bet neviens neticēs, ka tu esi tikai KV. Ne tagad, pēc Troonji atlaišanas.”

“Nē, un to es arī *negribu*. Es gribu, lai viņi satraucas. Es gribu, lai viņi prāto, vai es patiešām esmu tā, kas esmu.” Viņa pieiet pie loga un palūkojas uz naksnīgajām, it kā dūmu nozīstajām debesīm. “Tiesa, lapseņu pūžņa sakratīšana var likt visām lapsenēm izlidot ārā un mesties tev pakal, bet vismaz pēc tam tu vari uz tām kārtīgi, patiešām labi paskatīties.”

“Ja gribēji viņus *patiešām* satraukt,” viņš saka, “varēji taču izmantot savu *īsto* uzvārdu.”

“Es gribu viņus satraukt, jā, bet ne jau *mirt*.”

Sigruds nejauki pasmaida un atkal pievēršas audekla gabalam savās rokās.

“Uz ko tu tur skaties?” viņa jautā.

Viņš pagriež skrandu otrādi, parādot arī viņai. Tas ir gleznas fragments ar profilā redzamu Kādžu, kura stingro, augstdzimūšo seju izgaismo ieroča radītās gaismas uzplaisnījums.

Sigruds apgriežas otrādi un paceļ to gaisā tā, lai vienu otram līdzās varētu redzēt Šaras seju un nelielo, uzgleznoto Kādža seju.

Sigruds saka: “Redzu zināmu ģimenes līdzību.”

“Ai, nu, paklusē,” nenovaldās Šara. “Un noliec vietā!”

Sigruds pasmaida, samīca audeklu un iemet to atkritumos.

“Labi,” nosaka Šara. Viņa izdzer otru tējas tasi, liekot ķermenim uzgavilēt. “Laikam jau vajadzētu ķerties pie lietas. Lūdzu, atsūti pie manis Pitriju.” Tad maigākā balsi: “Mums ir jānopēta liķis.”

* * *

Telpa ir neliela un tveicīga, bez mēbelēm un svaiga gaisa. Liķis vēl nav sācis sadalīties, tāpēc mazā istaba, par laimi, nesmako. Šara uzlūko dēļu gultā pusguļus sēdošo ķermeni. Viena no Pangjui īsajām, tievajām kājām karājas pāri gultas malai. *It kā viņš vienkārši būtu atlaidies diendusā.*

Viņa neredz savu varoni. Arī ne lēnprātīgo vīriņu, kuru bija reiz satikusi. Viņa redz vien savilktu un apvilktu miesu, kurā palicis tikai mazliet cilvēcīguma. Tā, protams, ir piesaistīta kaut kam ļoti pazīstamam: tādām kā putnēna kaklam, lina uzvalkam, garajām, elegantajām rokām, pirkstiem un, jā, arī viņa trakajām, krāsainajām zeķēm... Taču tas nav Efrems Pangjui. Tas nevar būt viņš.

Šara pieskaras viņa svārku atlokiem. Tie ir saplēsti driskās. “Kas noticis ar viņa drēbēm?”

Pitrijs, Sigruds un krātuves sargs pieliecas paskatīties. “Kā lūdzu?” jautā sargs. Tā kā vēstniecībai nav savas apbērēšanas telpas, Dr. Efrema Pangjui mirstīgās atliekas ir ievietotas vēstniecības krātuvē uz dēļu gultas kā vērtīga rotaslieta, kas gaida birokrātisko procedūru pabeigšanu, lai varētu atgriezties mājās. *Un savā ziņā tā arī ir, nodomā Šara.*

“Palūkojieties uz viņa drēbēm,” viņa saka. “Visas šuves un atloki ir atplēsti. Pat bikšu atloki. Viss.”

“Un tad?”

“Vai jūs ķermeni jau saņēmāt šādā stāvoklī?”

Sargs tam velta aizdomīgu skatienu. “Nu, *mēs* jau gan to nedarijām.”

“Tātad, jūsuprāt, tas bija Bulikovas policistu roku darbs?”

“Laikam? Man ļoti žēl, kundze. Es patiešām nezinu.”

Šara nekustas. Ko tādu viņa, protams, ir redzējusi jau iepriekš un vienu vai divas reizes arī veikusi šo procedūru pati — jo vairāk kādam ir mugurā drēbju ar dažādām kabatām, šuvēm un atlokiem, jo vairāk arī vietu, kur paslēpt ļoti slepenus materiālus.

Tas liek jautāt, viņa domā, kāpēc lai kādam šķistu, ka diplomātiskā misijā nosūtītam vēsturniekam būtu kas slēpjams?

“Varat iet,” viņa saka.

“Kā lūdzu?”

“Es teicu, ka jūs varat iet.”

“Bet... Jūs esat krātuvē, kundze. Es nevaru jūs te atstāt..”

Šara stingri paskatās uz viņu. Iespējams, nostrādā ceļošanas laikā sakrātais nogurums vai sejā ielijušās skumjas, bet varbūt tā ir pavēlēt pieradušo paaudžu asiņu atbalss. Lai nu kā, bet sargs tūlīt ieklepojas, pakasa galvu un gaitenī atrod sev citu darāmo.

Pitrijs sakustas, lai viņam sekotu, bet Šara saka: “Nē, Pitrij, jūs ne. Lūdzu, palieciet.”

“Esat pārliecināta?”

“Jā. Es gribu, lai šajā procedūrā piedalītos arī vēstniecība, kaut arī ierobežotā apmērā.” Viņa palūkojas uz Sigrudu. “Kā tev šķiet?”

Sigruds noliecas pāri sīkajam ķermenim. Īpaši uzmanīgi viņš nopēta galvaskausu, kā gleznotājs mēģinātu identificēt viltojumu. Neraugoties uz Pitrija acīmredzamo riebumu, viņš paceļ vienu ādas lēveri un nopēta uz kaula redzamās zīmes. “Instruments,” viņš saka. “Droši vien uzgriezņu atslēga. Kaut kas ar zobiem.”

“Esi drošs?”

Viņš pamāj.

“Tātad nekā mums noderīga?”

Viņš parausta plecus. *Varbūt jā, bet varbūt nē.* “Vispirms viņam iesita no priekšas.” Viņš norāda uz punktu, kas atrodas mazliet virs vietas, kur agrāk bija profesora kreisā uzacs. “Tur rētas ir dziļākas. Citur... ne tik dziļas.”

Jebkāds instruments, domā Šara. Jebkāds ierocis. To būtu varējis izdarīt jebkurš.

Šara turpina pētīt ķermeni. *Neliecies ne zinis par dekorācijām*, viņa sev piekodina jau otro reizi nakts laikā. Taču tā ir viņas varoņa izpostītā seja, viņa rokas un kakls, un kreklis, un kaklasaite — kā gan lai viņa atmet tik ļoti pazīstamos skatus kā vienkāršas dekorācijas?

Pag, pag. Kaklasaite?

“Pitrij, jūs šeit bieži tikāties ar profesoru?” viņa jautā.

“Es ar viņu *satikos*, jā, bet mēs nebijām draugi.”

“Tad jūs droši vien neatceraties,” viņa maigi jautā, “vai viņš gadījumā nebija ieviesis paradumu nēsāt kaklasaiti?”

“Kaklasaiti? Nepateikšu gan, kundze.”

Šara pārlicecas pār profesoru un parausta viņa kaklasaiti. Tā ir izgatavota no smalka zīda, iekrāsota ar sarkanām un krēmbaltām svītrām. Jauns, ziemeļniecisks aksesuārs. “Efremš Pangjui, kuru pazinu *es*,” viņa saka, “vienmēr deva priekšroku šallēm. Kā saprotu, akadēmiķu vidū šalles ir ļoti izplatītas — parasti oranžas, sārtas vai sarkanas. Skolas krāsās. Bet es pavisam noteikti neatceros, ka Efremš jebkad būtu nēsājis kaklasaiti. Jūs labi pārzināt kaklasaites, Pitrij?”

“Mazliet, tā laikam varētu teikt. Šeit tās ir populāras.”

“Jā. Un mājās it nemaz. Jums nešķiet, ka šī kaklasaite ir pagatavota no neparasti smalka materiāla?” Viņa pagriež to otrādi, parāda viņam. “Ļoti smalka un ļoti... plāna?”

“Em. Jā?”

Neatraujot skatienu no kaklasaites, viņa pastiepj atvērtu plaukstu Sigrudam. “Nazi, lūdzu.”

Milzeņa rokā acumirkļi uzzib sīks metāla gabals — sava veida skalpelis. Viņš to padod Šarai. Viņa pastumj brilles augstāk un noliecas zemu pār ķermeni. Cauri Efrema kreklam augšup spiežas viegla pūšanas smaka. Viņa mēģina to ignorēt — vēl viena nepatīkama dekorācija.

Viņa uzmanīgi nopēta balto zīdu. *Nē, ar balto viņš to nedarītu*, viņa nodomā. *Tas būtu pārāk uzkrītoši...*

Te viņa pamana neiedomājami smalku, sarkanu diega valdziņu, kas iet pretēji šuvuma virzienam. Viņa to izcilā ar skalpeli. Tagad diedziņi

veido nelielu logu uz kaklasaites iekšieni — viņa redz, ka tā līdzinās kabatai.

Tajā ir ievietota balta auduma strēmele. Tas nav kaklasaites audums, bet kaut kas cits. Viņa izvelk to ārā un paceļ pret gaismu.

Uz vienas baltā auduma puses kaut kas ir uzrakstīts ar ogli — kāds savāds kods.

“Viņi nekad neiedomātos ieskatīties kaklasaitē,” viņa maigi nosaka. “Ne jau tik ļoti *smalkā* kaklasaitē. Ko tādu no saipūriem viņi negaidītu, vai ne? Un viņš to zināja.”

Pitrijs nevar atraut skatienu no saplosītās kaklasaites. “Kur gan viņš būtu iemācījies tādu triku?”

Šara atdod skalpeli Sigrudam. “Tas ir ļoti labs jautājums,” viņa saka.

* * *

Pa viņas biroja logu iespraucas rītausma, pārlien pāri tukšajam rakstāmgaldam un paklājam ar iespiedumiem no mēbelēm, kuras viņa likusi iznest. Viņa pieiet pie loga. Cik savādi, pilsētas mūriem būtu vajadzējis liegt gaismai ienākt pilsētā, izņemot brīžus, kad saule pacēlusies tieši virs galvas, taču viņa redz arī tikko virs apvāršņa tās pacelto pakausi, tiesa, mūru savādā caurspīdīguma dēļ saule te izskatās viegli miglaina...

Kā sauca to vīrieti, domā Šara, kurš par to rakstīja? Viņa uzsit knipi, mēģinot atcerēties. “Vočeks,” viņa beidzot nosaka. “Antons Vočeks. Pareizi.” Bulikovas Universitātes profesors. Pirms daudzām desmitgadēm viņš bija izteicis teoriju, ka mūru brīnuma pastāvēšana — neparastās pilsētas sienas bija viena no Bulikovas vecākajām un slavenākajām brīnumainajām iezīmēm — liecina, ka viena vai vairākas no sākotnējām dievībām tā vai citādi joprojām eksistē. Tik atklāta LLR pārkāpšana nozīmēja, ka viņam nekavējoties vajadzēja meklēt patvērumu, taču viņa teoriju isti nenovērtēja arī Kontinenta iedzīvotāji. Ja kāda no dievībām vēl eksistēja, tad kur tā bija un kāpēc nepalīdzēja savai tautai?

Tā ir tā problēma ar brīnumiem, viņa atceras Efrema teikto. Tie ir ļoti neromantiski. Tie vienkārši dara savu darāmo.